

УДК 811.161.2'373.2

ФЕДУРКО Марія – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) (mfedurko@ukr.net)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1148-3867>

КОТОВИЧ Віра – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) (virako@ukr.net)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6370-8135>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.9>

Бібліографічний опис статті: Федурко, М., Котович, В. (2021). Мікротопонімія Дрогобиччини: ономастичний та лінгвокультурологічний виміри. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 48, 68–75. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.9>.

МІКРОТОПОНІМІЯ ДРОГОБИЧЧИНИ: ОНОМАСТИЧНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВИМІРИ

Анотація. У статті досліджено мікротопоніми поселень Дрогобиччини. Мета розвідки – проаналізувати мікротопоніми двадцяти населених пунктів регіону, довести важливість збору, збереження та систематизації таких онімів.

Наголошено, що назви невеликих географічних об'єктів є унікальними лексичними одиницями, оскільки їхнє творення залучає різні фактори: лінгвістичні, історичні, географічні, етнокультурні. Це зумовлено здатністю зберігати в собі різночасові елементи та відображати цілісну лінгвістично-географічну історію окремої території.

З'ясовано, що назви частин сіл, лісів, орних та неорних полів, пасовищ, сінокосів, чагарників, берегів, доріг, стежок, горбів, гір, долин, заболочених місцевостей, балок, бродів, потоків, ставів, струмків двадцяти сіл регіону мотивовано апелюваннями на позначення назв ландшафтів, назв, пов'язаних із землеробством і тваринництвом, апелюваннями гідрографічного походження, флоролексемами. Значну частину мікротопонімів мотивовано онімами – антропонімами, ойконімами, гідронімами. Підкреслено, що мікротопоніми є невичерпним джерелом історичного минулого українського народу, містять цінну інформацію про розвиток краю, ландшафт, господарську діяльність, культуру, традиції. Закцентовано на важливості збереження та опису назв малих географічних об'єктів, позаяк це ще й сфера живого мовлення. Як одиниці цього мовлення мікротопоніми швидко реагують на зміну природних умов, більш рухливі, нестійкі, варіативні порівняно з назвами великих об'єктів. Через те їх потрібно фіксувати й досліджувати повсякчас, поки вони безпосередньо функціонують у живому мовленні.

Актуальність статті зумовлена необхідністю подальшого комплексного вивчення мікротопонімії Дрогобиччини з дослідженням семантики та етимології мотивувальної бази. Це уможливить фахово проаналізувати творення й функціонування назв малих географічних об'єктів у лексичній системі української мови.

Ключові слова: мікротопонім, апелютив, онім, малі територіальні об'єкти, Дрогобиччина.

FEDURKO Mariia – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Philological Sciences and Methods of Teaching at Elementary School, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko str., Drohobych, Lviv region, 82100, Ukraine (mfedurko@ukr.net)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1148-3867>

KOTOVYCH Vira – Doctor of Philology, Associate Professor at the Department of Philological Sciences and Methods of Teaching at Elementary School, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko str., Drohobych, Lviv region, 82100, Ukraine (virako@ukr.net)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6370-8135>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.9>

To cite this article: Fedurko, M., Kotovych, V. (2021). Mikrotoponimiya Drohobychchyny: onomastychnyy ta linhvokul'turolohichnyy vymir [Microtoponyms of Drohobych: onomastic, linguistics and cultural dimension]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiia» – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 48, 68–75. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.9> [in Ukrainian].

MICROTOPONYMS OF DROHOBYCH: ONOMASTIC, LINGUISTICS AND CULTURAL DIMENSION

Summary. *In the article analyzes microtoponyms, proper names of small, often natural physical-geographical, rarely man-made objects, a number of settlements of Drohobych region in the linguistic and cultural dimension.*

The purpose of the article is to analyze the microtoponyms of twenty settlements of Drohobych region, to prove the importance of collecting, preserving and systematizing research units.

Microtoponyms are closely related to natural conditions, landscape, management. The analysis showed that the naming of micro-objects preserves the traditions of Ukrainian nouns. The names of micro-objects are motivated by appeals to designations of landscapes and names related to agriculture and animal husbandry, appeals of hydrographic origin, florolexems. Many microtoponyms are motivated by onyms (anthroponyms, oikonoms, hydronyms).

For the purpose of comprehensive analysis of the names of small geographical objects of Drohobych region, their complete collection and systematization is called promising. This will make it possible to preserve rare geographical terminology, reconstruct appellations and those that are sometimes not recorded in well-known lexicons and onomasticons. It is proved that microtoponyms formed under the influence of natural and geographical conditions of the area, socio-economic and linguistic-cultural factors contain valuable ethnocultural information. Emphasis is placed on the importance of collecting, storing and describing the studied units. Microtoponyms as units of oral folk speech, respond quickly to changing natural conditions, are more mobile, unstable, and variable compared to the names of large objects. Therefore, they need to be recorded and explored as long as they exist directly in living speech.

The urgency of the article is correct to the need for further comprehensive study of microtoponymy of Drohobych with the study of semantics and etymology of the motivational base. This will make it possible to professionally analyze the creation and functioning of the names of small geographical objects in the lexical system of the Ukrainian language.

Key words: *microtoponym, appellation, onym, small territorial objects, Drohobych region.*

Постановка проблеми. Власні назви завжди цікавлять людей, оскільки саме вони містять у собі ту пізнавальну інформацію, яка може розповісти не тільки про денотата цієї назви, а й розкрити нові відомості з історії рідного краю і є основним ідентифікаційним чинником належності оніма до певної території чи мови, індивіда – до конкретного етносу. Будь-яка власна назва виконує як номінативну,

так і гносеологічну та естетичну функції «не лише в лексичному складі мови, а й у поняттєвому пізнанні світу людиною» (Марченко, 2012, с. 40). Цінну лінгвокультурну інформацію несуть у собі мікротопоніми – «власні назви невеликих, найчастіше природних фізико-географічних, рідше створених людиною об'єктів, земельних ділянок господарського призначення, що мають вузьку сферу засто-

сування: функціонують у межах лише певної мікротериторії, відомі вузькому колу людей, які живуть поблизу названого мікрооб'єкта» (Бучко, 2012, с. 121–122). Мікротопоніми завжди слугували цінним джерелом не лише мовної, але й позамовної інформації. Сформовані в унікальних географічних, історичних і лінгвальних умовах, вони репрезентують відповідні знання й уявлення народу про довкілля, відображають розуміння людиною власного місця у світі. Тож актуальним постає питання про механізм накопичення й збереження в мікротопонімії культурної інформації, адже мікротопоніми – справжні історичні пам'ятки, здатні концентрувати в собі минуле (Баньої, 2013, с. 16).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські дослідження з регіональної мікротопонімії представлені дисертаційними працями В. Баньої, Л. Білінської, Н. Вебер, Н. Лісняк, О. Лужецької, О. Михальчук, О. Мосур, Н. Сокіл, О. Проць, І. Чеховського, низкою ґрунтовних статей Г. Аркушина, Л. Гуцул, І. Джочки, В. Грещук, М. Ковальчука, З. Купчинської, О. Смаль, М. Сороцької, І. Царалунги та ін.

Мікротопонімію ж Дрогобиччини досліджено, на жаль, тільки спорадично та й зібрано її ще далеко не повно, попри те що започаткував таку працю ще І. Франко, зацентрувавши на назві гори *Могила*, лісів *Дубники* та *Тернавка*, хребта *Діл* біля родинного села Нагуєвичі (Котович, 2016 с. 78). 162 назви берегів, вирів, доріг, кутків села, криниць, лісів, орних та неорних полів, пасовищ, сінокосів, чагарників тощо ретельно зібрані відомим істориком Г. Дем'яном, систематизовані та науково опрацьовані в статті Н. Сокіл «Мікротопоніми Франкового села». У науковій розвідці дослідниця висновує, що мікротопонімікон краю містить у собі етнокультурні елементи, які чітко відтворюють зв'язок людини з простором, виражають усі форми людського буття (Сокіл, 2009, с. 104).

Окремі мікротопоніми Дрогобиччини, зокрема назви малих географічних об'єктів колишнього Самбірського циркулу, які побутували наприкінці XVIII – на початку XIX століття та зафіксовані в Йосифінській (1785–1788) і Францисканській (1819–1820) метриках дослідила О. Мосур (Мосур, 2019).

Мета нашої статті – проаналізувати мікротопоніми двадцяти поселень Дрогобиччини, довести важливість збору, збереження та систематизації досліджуваних одиниць.

Завдання розвідки – увести в науковий обіг назви малих географічних об'єктів двадцяти населених пунктів Дрогобиччини; схарактеризувати мікротопоніми, основою яких є апелювативна та онімна лексика; проаналізувати семантику й специфіку мотивувальних баз відапелювативних та відонімних найменувань малих географічних об'єктів.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в центрі наукової лінгвістичної парадигми стоїть людина, яка пізнає та освоює навколишній простір і активно номінує його. Називаючи мікрооб'єкти, номінатори здавна перебували й досі перебувають в найтіснішому зв'язку з довкіллям, а методи освоєння території та форми господарювання, виділення найістотніших орієнтирів стають ключовими при виборі слова, яким позначають мікрооб'єкт. Тож мікротопоніми цілком природно вважати мінітекстами, здатними експлікувати інформацію багатьох лінгвокультурних кодів.

Мікротопоніми, мотивовані апелювативами на позначення ландшафтів. Важливою базою для творення багатьох мікротопонімів виступає географічна термінологія. Географічні терміни зазвичай і позначають, і називають об'єкт. Своєрідною частиною такої термінології є народна термінологія. Саме вона визначає специфічне обличчя мікротопонімії певної території. Дрогобичський район – це південно-західна частина Львівської області в зоні передгір'я та гірських Карпат; південна смуга Дрогобиччини належить до історико-етнографічного регіону Бойківщини. Тож не випадково кожне поселення рясніє мікротопонімами, похідними від географічних термінів на позначення підвищень місцевості (вісім сільських рад Дрогобиччини мають статус гірських; гірська зона займає 31,5% усіх сільськогосподарських угідь), заглибин (південна зона передгір'я становить 38,5% площі; тут протікають річки Стрий, Тисмениця, Бистриця, Бар, Колодниця, Солониця) та рівнин (північна частина – Придністрянська рівнина – займає 30% території). Мікротопонімами, що походять від географічних термінів на позначення підвищень місцево-

сті є: частина села (далі – ч. с.) *Береги* (Вор., Лішн.), ч. с. *Валиська* (Лішн.), поле (далі – п.) *Верхи* (Груш.), сінокіс (далі – сін.) *Вершки* (Гут.), берег (далі – бер.) *Виспа* (Вор.) (< *виспа* ‘насипна гірка’ (Марусенко, 1968, с. 221), ч. с. *Гірка* (Лішн.), п. *Говда* (Волощ.) (< *говда* ‘гора; пусте поле’ (Марусенко, 1968, с. 223), ч. с. *Гора* (Брон., Волощ., Груш., Гаї-Н.), пасо-вище (далі – пас.), ч. с. *Горб* (Винн., Добр., Гаї-В.), пас. *Горби* (Волощ., Гаї-В.), ч. с., пас. *Горбок* (Бик.; Брон., Гаї-В.), гора (далі – г.) *Грунь* (Брон.) (< *грунь* ‘гора, узгір’я’, ‘верх, вершечок гори’, ‘гірське поле, висока поляна’ (Рудницький, 1962, с. 20), ліс (далі – л.) *Діли* (Гут.) (< *діл* ‘гора, яка ділить, наприклад, два села, гори, ріки, долини’ (Рудницький, 1962, с. 20), ч. с. *Могили* (Лішн.), пас. *Могилки* (Гаї-Н.). Нерідко назвою є словосполучення, атрибутивний компонент якого вказує на розмір об’єкта: г. *Довгий Горб* (Гут.), на його посе-сивно-релятивну ознаку: ч. с. *Берешова Гора* (Гаї-Н.), ч. с. *Вовкова Гора* (Груш.), г. *Волянськi Гори* (Воля Як.), г. *Каліча Гора* (Груш.), ч. с. *Кандарова Гора* (Гаї-Н.), пас. *Куційова Гора* (Глин.), г. *Матчакова Гора* (Воля Як.), ч. с. *Попова Гора* (Волощ.), ч. с. *Солтисова Гора* (Глин.); на просторову локалізацію: г. *Ближня Гора* (Добр.), горб (далі – гор.) *Гра-нична Гора* (Добр.); на якісну характеристику: г. *Красна Гора* (Добр.) (< *красний* ‘те саме, що гарний; прекрасний, чудовий’ (Словник, IV, с. 327), на відсутність лісового покриву: гор., г. *Лиса Гора* (Дал., Лішн.) тощо.

Назвами об’єктів, що походять від географічних термінів на позначення заглибин місцевості, є: ч. с. *Анцирова Долина* (Добр.), балка (далі – бал.), пас. *Долина* (Дал., Груш.), сін. *Долинка* (Бик.), пас. *Долинки* (Добр.), бал. *Глибока Долина* (Добр.), долина (далі – дол.) *Жолобина* (Ліш.) (< *жолобина* ‘долина між двома горами чи підвищеннями’ (Марусенко, 1968, с. 227), ч. с. *Панська Яма* (Гут.), урочище (далі – уроч.) *Провалля* (Брон.), уроч. *Убіч* (Гут.) (< *убіч* ‘косогір; пропасть’ (Марусенко, 1968, с. 252), бал. *Фоса* (Город.) (< *фоса* ‘рів, яма’ (Марусенко, 1968, с. 253).

Мікротопоніми, що походять від географічних термінів на позначення рівнини: п. *Лазы* (Воля Як., Груш.), орне поле (далі – о. п.) *Лан* (Брон.), п. *Лани* (Воля Як.), п. *Ланки* (Лішн.), пас., сін. *Луз* (Гаї-В., Лішн.), сін. *Лузи*

(Добр.), п. *Лужок* (Добр.), сін. *Полянка* (Гут.). Як бачимо, щонайменше сім апелютивів: *виспа, говда, грунь, діл, жолобина, убіч, фоса* є рідковживаними географічними термінами, збереженими в назвах місцевих мікрооб’єктів.

Мікротопоніми, мотивовані флоролексемами. Лісиста місцевість Дрогобищчини не могла не відбитися в мікротопонімії краю. Основні породи дерев, що ростуть у Дрогобицькому районі: дуб – 30%, ялиця – 21%, бук – 23 %, ялина – 15%. Крім того, регіон рясніє березами, липами, смереками, соснами, ялинами, ясенями, вільхами, вербами. Назвами мікрооб’єктів, що походять від апелютивів на позначення назв дерев та кущів є: ч. с., л. *Березина* (Город., Гаї-Н.), л. *Берестя* (Вор.) (< *берестя* ‘ліс, у якому переважає береза’ (Данилюк, 1997, с. 10), дол. *Берізки* (Брон.), ч. с., л. *Буковець* (Брон., Дал.), ч. с. *Вербки* (Груш.), ч. с. *Вільхів* (Воля Як.), л., пас. *Вільшина* (Волощ., Город.), пас. *Вільшинка* (Гаї-Н.), л. *Дуби* (Дереж.), л. *Дубино* (Брон.), п. *Липа* (Дал.), о. п. *Липина* (Гаї-В.), л. *Смеречина* (Гаї-Н.), л. *Соснина* (Брон., Гаї-Н.), ч. с. *Ялина* (Брон.), ч. с. *Ясениста* (Гут.). Для номінації земельних ділянок, зарослих деревами і кущами, вживано мікротопоніми: л. *Великий Ліс* (Гаї-Н.), л. *Діброва* (Вор., Гаї-Н.), л. *Дубовий Ліс* (Вор.), чагарник (далі – чаг.) *Корчі* (Гаї-В.), уроч. *Ліс* (Добр.), дол. *Лісок* (Дереж.), л. *Молодий Ліс* (Дал.). Часто не сукупність лісових насаджень, а навпаки, назви одиничних, нетипових для території дерев, стають етимомом для мікротопонімів.

Мікротопоніми, мотивовані апелютивами гідрографічного походження. Важко переоцінити значення води в процесі освоєння території. Зазвичай вона була основним чинником заснування людських поселень. Тож річки й озера, джерела й струмки, стави й болота, їхнє розташування, розміри, форми, якісні ознаки (колір, температура, смак), зв’язки з іншими елементами природного середовища – гірськими породами, ґрунтами, рослинністю, рельєфом тощо відбито в низці мікротопонімів краю (Котович, 2021, с. 196): п. *Багна* (Винн.), заболочена місцевість (далі – з. м.) *Болота* (Груш.), пас. *Болото* (Город.), ч. с. *Болотце* (Волощ.), брід (далі – бр.) *Брід* (Гаї-Н.), о. п. *Витік* (Доброг.), бал. *Вир* (Гаї-В.), бер. *Гать* (Груш.) (< *гать* ‘дорога через

болото' (Данилюк, 1997, с. 24), дол. *Глибока* (Дереж.), потік (далі – пот.) *Другий Потік* (Гаї-В.), сін. *Замклий* (Доброг.), бал. *Заплава* (Волощ.), пот. *Канал* (Город.), п. *Мочилиці* (Лішн.), пот. *Потік* (Гаї-В.), струмок (далі – стр.) *Поточина* (Город.), сін. *Пусте Болото* (Волощ.), дол. *Солона* (Дереж.), став (далі – ст.) *Стави* (Лішн.), п., ст., бал. *Ставище* (Вор., Гаї-Н., Дереж.), пот. *Студений* (Гаї-В.). До цієї групи відносимо й мікротопоніми, утворені від апелятивів на позначення гідролітичних особливостей ґрунтового покриву: п. *Глинище* (Глинн.), о. п. *Глинне* (Гаї-В.), бер. *Зарінки* (Дереж.) (< *зарінок* 'кам'янистий луг над рікою' (Марусенко, 1968, с. 229), п. *Торфовина* (Городк.).

Мікротопоніми, мотивовані апелятивами на позначення назв, пов'язаних із землеробством, тваринництвом, промислами. Унаслідок прямої діяльності людини або опосередкованого її впливу на природний ландшафт останній зазнає суттєвих змін. Апелятиви, використані для номінації таких об'єктів, засвідчують, що в різні історичні періоди неоднаковими були й форми ведення господарства, проте традиції назовництва залишалися й передавалися з покоління в покоління.

На Дрогобиччині назвами малих географічних об'єктів, пов'язаними із землеробством і тваринництвом, є: п. *Вигарина* (Город.), пас. *Вигон* (Городк.), о. п. *Загони* (Городк.), ч. с. *Загорода* (Городк.), п. *Запуст* (Брон.), пас. *Згарище* (Доброг.), п. *Ниви* (Дереж.), о. п. *Нивки* (Волощ.), п. *Оранці* (Гут.), сін. *Орендарщина* (Груш.), п. *Орне* (Груш.), п. *Перволока* (Брон.), о. п. *Перекон* (Груш.), п. *Перелого* (Брон.), п. *Підгарисько* (Волощ.), п., сін. *Пустиня* (Вор., Гаї-В.), сін. *Пустки* (Брон.), п. *Сажівка* (Груш.), п., о. п., сін. *Толока* (Брон., Гаї-В., Гаї-Н., Городк., Груш., Доброг.), п. *Царина* (Лішн.) (< *царина* 'поле для обробітку' (Рудницький, 1962, с. 19); ч. с. *Бойня* (Брон.), дол. *Бугайщина* (Груш.), пас. *Кошара* (Вор.), ч. с., п., о. п. *Пастівник* (Брон., Воля Як., Доброг.), пот. *Свинний* (Брон.). Якщо мікротопоніми *Вигарина*, *Згарище*, *Підгарисько* засвідчують спосіб ведення землеробства: освоєння лісових масивів, їх викорчовування та перетворення в орні ґрунти (Соکیل, 2008, с. 79), то мікротопонім *Толока* вказує на колективне

господарювання, взаємодопомогу, яка здавна була характерна для місцевого населення, тож не дивно, що такі назви збереглися практично в кожному поселенні.

Зафіксовано в мікротопонімах і давні назви одиниць виміру площ: п. *Дільниця* (Волощ.), сін. *Півторачка* (Добр.), пас. *Подільниці* (Волощ.), п. *Помірки* (Гут.), п. *Шнур* (Гут.).

Від назв промислів і ремесел походять мікротопоніми: ч. с. *Бровар* (Волощ.), ч. с. *Мельники* (Гаї-Н.), пас. *Мельницьке* (Гаї-Н.), сін. *Млин* (Гаї-В.), дол. *Млинка* (Вор., Гаї-В.), п. *Пасіка* (Воля Як.), пот. *Руда* (Брон.), бал. *Рудче* (Волощ.), ч. с. *Тартак* (Гаї-В.).

Мікротопоніми, пов'язані з окремим садибами, релігійними спорудами, будівлями, шляхами сполучення, мостами, переправами тощо: дор. *Біла Дорога* (Брон.), дор. *Гостинець* (Брон., Груш.), дор. *Дубова Дорога* (Доброг.), ч. с. *Капличка* (Добр.), ч. с. *Корчма* (Доброг.), ч. с. *Корчмарщина* (Груш.), ч. с. *Мости* (Винн.), дор. *Панська Дорога* (Винн.), ч. с. *Плебанія* (Гаї-Н.), ч. с. *Попівщина* (Волощ., Добрів.), дор. *Селецький Гостинець* (Винн.), п. *Фільваркове* (Дал.), о. п. *Фільварок* (Лішн.), ч. с. *Хатчище* (Гаї-Н.), ч. с. *Церковний Кут* (Дереж.), ч. с. *Церкв'яне* (Вор.).

Мікротопоніми, мотивовані онімами (антропонімами, ойконімами, гідронімами). Онімний код – це закодовані в назвах мікроб'єктів антропоніми – прізвища, прізвиська, імена людей, які володіли, доглядали, обробляли певні об'єкти, або просто жили поблизу означеної території. Окремі мікротопоніми можуть бути мотивовані назвами поселень, які межують із зазначеними мікроб'єктами, або назвами ближніх водойм. Сюди належать:

– посесивні утворення на **-ів** (**-ов-а**, **-ов-е**, **-ов-і**, **-ов-о**), **-ин** (**-ин-а**): пот. *Бартків Потік* (Гаї-В.), пот. *Баторів Потік* (Гаї-Н.), бер. *Бейбів* (Брон.), пот. *Гайдуків Потік* (Гаї-В.), уроч. *Гандзякові Корчі* (Дал.), дол. *Гарасимів Потік* (Бор.), пот. *Грабців Потік* (Гаї-В.), ч. с. *Гундрово* (Гут.), стр. *Єгнасів Потік* (Гаї-В.), ч. с. *Карольків* (Брон.), бал. *Коникова* (Гут.), сін. *Косцьова* (Волощ.), ч. с. *Кубікова* (Гаї-Н.), п. *Лазарово* (Гут.), о. п. *Леніва* (Брон.), дор. *Лесьове* (Гаї-Н.), п. *Луцьове* (Гаї-Н.), сін. *Маринина* (Гут.), п. *Марково* (Гут.), сін. *Марущина* (Дал.),

л. *Мурашків* (Дереж.), пот. *Матиковий Потік* (Лішн.), о. п. *Паламарчино* (Гут.), бал. *Свищова* (Добр.), бер. *Смичів* (Брон.), стр. *Стасів Потік* (Гаї-В.), пас. *Стефаньова* (Гут.), л. *Торхів* (Гаї-Н.), л. *Тожів* (Воля Як.), пот. *Хриплів* (Глин.), п. *Хробаково* (Гут.), сін. *Чичова* (Гаї-Н.), бер. *Чохів* (Брон.), о. п. *Шведово* (Груш.), п. *Шимкове* (Волощ.), пас. *Яськово* (Гут.);

– утворення від родових назв на **-u/-i**:

л. *Грехи* (Гаї-Н), ч. с. *Дерегузи* (Дереж.), п. *Котички* (Воля Як.), бер. *Мірчуки* (Город.), ч. с. *Солтуси* (Город.), ч. с. *Ухачі* (Гаї-Н.), ч. с. *Хомичі* (Лішн.), л. *Чановини* (Волощ.);

– присвійні утворення на **-івка**:

ч. с. *Гаврилівка* (Брон.), п. *Костівка* (Добр.), ч. с. *Петрівка* (Гут.), п. *Сікорівка* (Гаї-Н.);

– посесивні деривати на **-ець**: п. *Галинівець* (Доброг.), о. п. *Гринівець* (Лішн.), п. *Івановець* (Гаї-Н.), о. п. *Панівець* (Брон.);

– утворення у формі родового відмінка:

п. *Басараба* (Городк.), ч. с. *Ковтка* (Дереж.), ч. с. *Ксьондза* (Волощ.);

– посесивно-релятивні назви на **-(ів)ськ-е(ий), -цьк-е(ий)**: п. *Волоське* (Город.), п. *Драбівське* (Добр.), дор. *Кавецький Гостинець* (Дал.), п. *Кошмарське* (Добр.), о. п. *Хмельницьке* (Лішн.).

Як бачимо, етимонами названих мікротопонімів стали різні групи антропонімів. Переважно це варіанти церковно-християнських імен (*Лазарово, Стасів, Яськово*) та відапелятивні прізвища або прізвиська (*Баранова, Кубікова, Свищова*).

Мікротопонімами, у яких акумульовано інформацію про ойконіми, з якими переважно межує мікрооб'єкт є: л. *Вацівський* (Добр.), л. *Гаївський Ліс* (Дал.), п. *Добрівлянське* (Город.), дор. *Літинська Дорога* (Груш.).

Етимонами для назв мікрооб'єктів ставали й гідроніми: дол. *Броничара* (Брон.), п. *Колодниця* (Доброг.), стр. *Крушельниця* (Дереж.), пот. *Солоний* (Доброг.), дол. *Солонниця* (Брон.).

Простір у мікротопонімах. О. Березович, реконструюючи систему народних уявлень про простір, простежила, як це поняття відбивається в топонімії краю. Проблема сприйняття географічного простору та просторових відношень стала однією з найактуальніших у лінгвокультурологічних студіях

останніх років. Для її вирішення дослідниця проаналізувала величезну кількість мікротопонімів, зібраних здебільшого польовим методом. Аналіз їх довів, що локалізація об'єкта в просторі за допомогою топонімних маркерів здійснюється на основі базових параметрів: «близький – далекий», «правий – лівий», «передній – задній», «верх – низ», «сторони світу», «початок – кінець» (Березович, 2009, с. 82).

У мікротопонімії Дрогобиччини опозиція «передній – задній» виражена прийменниково-іменниковими конструкціями з прийменниками *під – за*: ч. с. *Під Двором* (Добр.), пас. *Під Іванівцям* (Гаї-Н.), о. п. *Під Кукурудзовим* (Гаї-Н.), п. *Під Черешнями* (Гут.), п. *За Бродом* (Город.), о. п. *За Войтком* (Гаї-Н.), п. *За Вушивцем* (Город.), л. *За Городом* (Брон.), дорога (далі – дор.) *За Горою* (Бик.), пас. *За Гумнем* (Волощ.), пас. *За Дільницями* (Дал.), ч. с. *За Зупинкою* (Винн.), п. *За Копанками* (Волощ.), о. п. *За Млином* (Дереж.), уроч. *За Перекопом* (Груш.), о. п. *За Півпериком* (Воля Як.), дор. *За Потоком* (Гаї-В.), сін. *За Рампою* (Добр.), ч. с. *За Рікою* (Груш., Дереж.), п. *За Середнім* (Гаї-В.), ч. с. *За Церквою* (Добр.), ч. с. *За Фігурою* (Волощ.).

Мікрооб'єкти на позначення «верхній – нижній» побутують практично в кожному селі: ч. с. *Верхній Кінець* – ч. с. *Нижній Кінець* (Лішн.), ч. с. *Горішній Кінець* – ч. с. *Долишній Кінець* (Воля-Як., Добр., Доброг.); ч. с. *Грушівський Кінець* (Добр.), ч. с. *Фавлів Кінець* (Добр.), ч. с. *Горі* – ч. с. *Долів* (Бійн.). Просторові поняття «початок – кінець» часто мають у собі мезонім і реалізуються за схемою «початок – середина – кінець»: ч. с. *На початку* (Бик.), ч. с. *Середина* (Волощ., Город., Добр.), ч. с. *Кінець* (Бик., Брон., Груш.).

Пряма вказівка на місце локалізації об'єкта відбита в мікротопонімах у формі іменника з прийменником *біля, коло, між, на*: сін. *Біля Підкови* (Добр.), ч. с. *Коло Міхеля* (Добр.), сін. *Коло Черешні* (Глин.), дол. *Між Берегами* (Вор.), п. *На Болоні* (Глин.), чаг. *На Волянським* (Глин.), п. *На Городищах* (Лішн.), о. п. *На Загомінку* (Бик.), п. *На Заколотному* (Городк.), бал. *На Камінні* (Гаї-В.), пас. *На Котиковім* (Глин.), о. п. *На Панському* (Добр.), сін. *На Теренцях* (Добр.), пас. *На Тожівським* (Глин.).

Формальну вказівку на те, де розташований об'єкт, містять у собі й мікротопоніми, що практично теж утворені від описових конструкцій: ч. с. *Загомінок* (Волощ.), ч. с. *Загороди* (Лішн.), п. *Загрушівське* (Город.), п. *Задільниці* (Брон.), сін. *Задорожки* (Волощ.), о. п. *Зайвацьково* (Гут.), ч. с. *Закорчма* (Груш.), ч. с. *Закут* (Воробл.), ч. с. *Закуток* (Дереж.), п. *Залісся* (Лішн.), пас. *Залужа* (Бик.), п. *Заоренда* (Лішн.), о. п. *Запруське* (Лішн.), бер., ч. с., чаг. *Заріка* (Винн., Волощ., Гаї-Н.), ч. с. *Заскитник* (Лішн.), дол. *Заструга* (Волощ.), ч. с. *Межиріки* (Вор.), бер. *Надвири* (Лішн.), п. *Передвишовець* (Город.), о. п. *Підкороткі* (Лішн.), сін. *Підпотічки* (Гаї-Н.), п. *Підрогатинка* (Лішн.), л. *Підростоки* (Гаї-В.), пас. *Підстав'я* (Вор.), п. *Під'яцірка* (Лішн.).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Мікротопоніми тісно пов'язані з природними умовами, ландшафтом території, способом господарювання. Здійснений аналіз мікротопонімів Дрогобиччини свідчить, що іменування мікрооб'єктів зберіга-

ють у собі традиції українського назовництва. Назви мікрооб'єктів мотивовано апелюючи на позначення назв ландшафтів, назв, пов'язаних із землеробством, тваринництвом, сільськими промислами, апелюючи гідрографічного походження, флоролексемами. Низку мікротопонімів мотивовано онімами (антропонімами, ойконімами, гідронімами). Простір у назвах малих географічних об'єктів зазвичай лінгвально оформлено прийменниково-іменниковими конструкціями.

З метою всебічного аналізу назв малих географічних об'єктів Дрогобиччини перспективним бачимо передусім їх повний збір та систематизацію. Це допоможе зберегти раритетну географічну термінологію, реконструювати апелюючи та оніми, іноді не засвідчені відомими лексиконами та ономастиконами. Утворені під впливом природно-географічних умов місцевості, соціально-економічних та мовно-культурних факторів, мікротопоніми містять цінну етнокультурну інформацію, бережуть у собі «пам'ять роду й народу».

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ НАЗВ ПОСЕЛЕНЬ

Бик. – Биків	Гаї-В. – Гаї Верхні
Бист. – Бистрий	Гаї-Н. – Гаї Нижні
Бистр. – Бистриця	Глин. – Глинне
Бійн. – Бійничі	Город. – Городківка
Болех. – Болехівці	Груш. – Грушів
Брон. – Брониця	Гут. – Гута
Винн. – Винники	Дал. – Далява
Волощ. – Волоща	Дереж. – Дерезичі
Воля Як. – Воля Якубова	Добр. – Добрівляни
Вор. – Вороблевичі	Лішн. – Лішня

ЛІТЕРАТУРА

- Баньої В. Ф.** Лінгвокраїнознавчий потенціал української мікротопонімії (на прикладі назв географічних об'єктів басейну річки Ужа. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* Вип. 111. 2013. С. 16–19.
- Березович Е. Л.** Русская топонимия в этнолингвистическом аспекте: Пространство и человек. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 328 с.
- Бучко Д. Г., Ткачова Н. В.** Словник української ономастичної термінології. Харків: Ранок-НТ, 2012. 256 с.
- Данилюк О. К.** Словник народних географічних термінів Волині. Луцьк: Надстир'я, 1997. 106 с.
- Котович В.** Мала батьківщина Івана Франка: ономастичний та лінгвокультурологічний аспект. Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. праць. Вип. 38. Дрогобич: Ред.-вид. відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2016. С. 75–84.
- Котович В.** Ойконімія України як лінгвокультурний феномен. Дрогобич: Посвіт, 2020. 448 с.
- Марусенко Т. А.** Матеріали к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов). *Полесье.* Москва: Наука, 1968. С. 206–255.
- Марченко Н. В.** Функції власної назви в ономастичних студіях А. О. Білецького. *Мовні і концептуальні картини світу.* Вип. 39. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. С. 40–44.
- Мосур О.** Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття: Самбірський циркул (автореф. дис. канд. філол. наук). Львів, 2019. 20 с.

- Рудницький Я.** Географічні назви Бойківщини. *Українська Вільна Академія Наук. Серія: Назвознавство*. Ч. 23–24. 1962.
- Словник** української мови. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 1–11.
- Сокіл Н.** Мікротопонімія Сколівщини. Львів: ТзОВ ВФ «Афіша», 2008. 205 с.
- Сокіл Н.** Мікротопоніми Франкового села. *Українське літературознавство*. Вип. 72. 2009. С. 99–107.

REFERENCES

- Ban'oi, V.F.** (2013). Lihvokrayinoznachyuy potentsial ukrayins'koyi mikrotoponimiyi (na prykladi nazv heohrafichnykh ob'ektiv baseynu richky Uzha. [Linguistic potential of Ukrainian microtoponymy (on the example of the names of geographical objects of the Uzh river basin)]. *Visnyk Chernihiv's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky – Bulletin of the T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium"* (Issue 111), (pp. 16–19). [in Ukrainian].
- Berezovich, Ye.L.** (2009). *Russkaya toponimiya v etnolingvisticheskom aspekte: Prostranstvo i chelovek*. [Russian toponymy in the ethnolinguistic aspect: Space and man]. Moscow: Knizhnyy dom «LIBROKOM». [in Russian].
- Buchko, D.H. Tkachova, N. V.** (2012). *Slovnnyk ukrayins'koyi onomastychnoyi terminolohiyi*. [Dictionary of Ukrainian onomastic terminology]. Kharkiv: Ranok-NT. [in Ukrainian].
- Danylyuk, O.K.** (1997). *Slovnnyk narodnykh heohrafichnykh terminiv Volyni*. [Dictionary of folk geographical terms of Volyn]. Luts'k: Nadstyr"ya. [in Ukrainian].
- Kotovych, V.** (2016). Mala bat'kivshchyna Ivana Franka: onomastychnyy ta lihvokul'turolohichnyy aspekt. [Ivan Franko's small homeland: onomastic and linguo-cultural aspect]. *Problemy humanitarnykh nauk: zb. nauk. prats – Problems of humanities: a collection of scientific works of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University. Series "Philology"* (Issue 38), (pp. 75–84). Drohobych: Red.-vyd. viddil DDPU imeni Ivana Franka. [in Ukrainian].
- Kotovych, V.** (2020). *Oykonimiya Ukrayiny yak lihvokul'turnyy fenomen [Oikonymy of Ukraine as a linguo-cultural phenomenon]*. Drohobych: Posvit. [in Ukrainian].
- Marusenko, T.A.** (1968). Materialy k slovaryu ukrainskikh geograficheskikh apellyativov (nazvaniya rel'yefov). [The economy of Ukraine as a linguistic and cultural phenomenon]. *Poles'ye – Polissya* (pp. 206–255). Moscow: Nauka. [in Russian].
- Marchenko, N.V.** (2012). Funktsiyi vlasnoyi nazvy v onomastychnykh studiyakh A. O. Bilets'koho. [Functions of proper name in the onomastic studies of A.O. Biletsky]. *Movni i kontseptual'ni kartyny svitu – Linguistic and conceptual pictures of the world* (Issue 39), (pp. 40–44). Kyiv: Vydavnychyy dim Dmytra Buraho. [in Ukrainian].
- Mosur, O.** (2019). *Mikrotoponimiya kintsya XVIII – pochatku XIX stolittya: Sambirs'kyy tsyrkul [Microtoponymy of the end of the XIII – beginning of the XIX century: Sambir tsyrkul]*. (Extended abstract of Candidates thesis). Lviv. [in Ukrainian].
- Rudnyts'kyi, Y.A.** (1962). Heohrafichni nazvy Boykivshchyny. [Geographical names of Boykivshchyna]. *Ukrayins'ka Vil'na Akademiya Nauk. Seriya: Nazvoznastvo – Academy of Sciences. Series: Nomenclature* (pp. 23–24). [in Ukrainian].
- Slovnnyk ukrayins'koyi movy.** (1970–1980). [Dictionary of the Ukrainian language]. Т. 1–11. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].
- Sokil, N.** (2008). *Mikrotoponimiya Skolivshchyny [Microtoponymy of Skoliv region]*. L'viv: TzOV VF «Afisha». [in Ukrainian].
- Sokil, N.** (2009). Mikrotoponimy Frankovoho sela. [Microtoponyms of Franko villa ge]. *Ukrayins'ke literaturoznastvo – Ukrainian Literary Studies* (Issue 72), (pp. 99–107). [in Ukrainian].